

NYA VÄGAR,
NYA MÖJLIGHETER,
TILLSAMMANS,

Foto: Niclas Maupoix

En introduktion till Sjöfartsverkets tjänster och verksamhet.

SJÖFARTSVERKET

”

Sjöfartsverket är inne i en spännande utvecklings- och kulturreisa. Vi tar fram en strategi för 2027 med utblick mot 2040. Ledarskap och medarbetarskap, effektiva verktyg samt moderna marknadsmässiga villkor är nyckeln till framgång på denna resa.

Katarina Norén, generaldirektör Sjöfartsverket.

SJÖVÄGEN. EN RAKARE VÄG TILL FRAMTIDEN.

Utvecklingen går snabbt. Kraven höjs. På effektivitet, säkerhet och miljöanpassning. Och eftersom sjöfarten är en livsnerv i det globala systemet för produktion och handel är det naturligt att vi på Sjöfartsverket är med och driver utvecklingen. Det gör vi på flera olika sätt, och vi utgår från ett hållbartsynsätt på människa, miljö och affärsmässighet.

Sjön ger möjligheterna. Vi gör skillnaden.

Hela 90 % av alla varor och råvaror går via sjövägen till och från Sverige. Det finns nämligen inget annat transportslag som klarar av de gigantiska volymerna på ett mer effektivt och hållbart sätt.

Det är här Sjöfartsverket har sin kärnverksamhet. Vi tillhandahåller och utvecklar säkra, miljövänliga och effektiva sjövägar med service dygnet runt. Dessutom erbjuder vi tjänster som gör skillnad även för näringslivet, privatpersoner och samhället i stort.

Vi tror på hållbara kundrelationer.

Vår största kund är sjöfarten, följd av hamnar och kommuner. Men andra kundrelationer ökar snabbt. Här finns näringsliv och organisationer. Turister och båtliv. Logistikföretag och andra transportslag. Myndigheter, organisationer och nationer. Och givetvis varuägarna, alltså alla de aktörer som transporterar sitt gods på sjön. Listan är lång och anledningen är enkel:

Sjön är allas angelägenhet och möjlighet.

Välkommen till oss!

AFFÄRSNYTTA OCH SAMHÄLLSNYTTA. BÅDA RYMS I VÅRT ERBJUDANDE.

Det spelar ingen roll om du är fritidsseglare, företagsledare, styrman eller statsminister. Oavsett din roll har vi glädje av varandra, på ett eller annat sätt. Och för vår del finns det bara en sak som räknas: Att vi levererar tydlig nytta som motsvarar och helst överträffar dina förväntningar.

Sjöfartsverkets tre huvuderbjudanden.

PRODUKTER OCH TJÄNSTER. Vi skapar och tillhandahåller en rad olika tjänster för sjöfarten: Lotsning, farledshållning, isbrytning, sjötrafikinformation, sjögeografisk verksamhet, sjömanns-service samt sjöochflygräddning. Dessutom erbjuder vi vissa av dessa tjänster till andra områden och branscher, till exempel teknikföretag, energibolag, logistikföretag, forskning och fritidsbåtlivet.

UTVECKLINGSPARTNER. Hur kan man nyttja Sjöfartsverket för affärsutveckling och innovation? På många olika sätt, faktiskt. Från att utveckla kanalturismen till att lägga grunden för framtidens hållbara och effektiva transportsystem. Och för varuägarna, det vill säga företagen som transporterar sina varor på sjön, är vi både bollplank och utvecklingspartner.

EXPERTKUNSKAP. Vi är regeringens och riksdagens experter på sjöfartsrelaterade frågor. Det innebär att vi behandlar remisser, gör utredningar och omvärldsanalyser samt deltar i olika nationella och internationella organ och samarbeten.

Myndighet eller affärspartner? Både och.

Å ena sidan är vi en myndighet. Regeringen har genom sin instruktion gett oss vårt uppdrag för sjöfarten, och vår verksamhet påverkas också av internationella avtal och överenskommelser. Å andra sidan är vi en affärsdrivande verksamhet som drar nytta av vår unika kompetens och våra resurser för att hjälpa andra att nå sina affärs mål. Fokus på kundnytta och skräddarsydda lösningar är grundbultar i vår kundrelation.

Maritimt partnerskap

– vårt sätt att vara, verka och tänka.

En sak är klar: Det krävs samverkan för att skapa hållbar tillväxt i Sverige. Och det krävs aktörer som vill och vågar ta initiativ till gränsöverskridande diskussion. Genom att tänka på tvären skapar vi nya insikter tillsammans. Vi kallar vårt synsätt för "Maritimt partnerskap". Med utgångspunkt från vår samlade erfarenhet och specialistkunskap, och genom vår ledande roll i Sveriges maritima kluster, skapar vi både affärsnytta och samhällsnytta.

24/7/365

PRODUKTER OCH TJÄNSTER

Farleder, kanaler och slussar

Lotsning

Sjökort

Sjökortsdata

Djupadata

Sjö- och flygräddning

Sjötrafikinformation

Kommunikationssystem

Navigationssystem

Sjötransporter

Isbrytning

Islägesinformation

Konsulttjänster

Sjömansservice

ViVa

EXPERTKUNSKAP

Utredningar

Remissbehandling

Rådgivning

Omvärldsanalys

Internationellt samarbete

UTVECKLINGS- PARTNER

Affärsutveckling

Logistik utveckling

Forskning och
innovation

UTAN SJÖFART STÄNGER SVERIGE. DÄRFÖR ÄR SJÖ- VÄGARNAS ALLTID ÖPPNA, ALLA DAGAR, DYGNET RUNT.

Sjöfarten är vår största kund. För att säkerställa effektiv sjötrafik till och från Sveriges drygt 50 hamnar erbjuder vi tjänster som motsvarar tidens krav på effektivitet, säkerhet och miljöhänsyn.

Vårt uppdrag för sjöfarten.

På uppdrag av Sveriges regering ansvarar Sjöfartsverket för tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet till sjöss. Merparten av intäkterna kommer från avgifter på handelssjöfarten avseende farleder och lotsning. Vårt ansvar för sjövägarna löper fram till hamnområdena, där kommunen eller hamnbolaget tar över stafettpinnen. De svenska kustfarvattnen, samt Vätern, Vättern, Mälaren, Göta älv, Trollhätte kanal, Södertälje kanal och ett antal mindre kanaler ingår i vårt ansvar. Insatser på internationellt vatten styrs av våra avtal med EU och FN:s internationella sjöfartsorganisation IMO.

Våra kunder är av flera slag.

Kunderna inom handelssjöfarten utgörs huvudsakligen av rederier och fartyg, som i sin tur ofta företräds av ombud som beställer tjänster av Sjöfartsverket. Kommunala hamnar och industrihamnar har eget ansvar för sina sjövägar, men många köper tjänster av oss för att optimera resurser och säkerställa kvaliteten. Försvarsmakten, Kustbevakningen och fritidsbåtlivet räknas också till våra sjöfartskunder i och med att de trafikerar våra farleder och tar del av vissa tjänster. Även den kommersiella luftfarten är vår kund eftersom vi har räddningstjänstansvaret för flygräddning.

Bastjänsterna.

FARLEDER. Vi utvecklar och håller farlederna öppna, säkra och i gott skick samt sköter drift och underhåll av sjösäkerhetsanordningar som bojar, prickar och fyrar. Andra tjänster som ingår här är sjömätning och byggprojekt av olika slag – till exempel muddring och breddning samt uppförande av sjösäkerhetsanordningar.

LOTSNING. Vissa sträckor av farlederna kräver lots om fartyget uppfyller vissa kriterier för storlek och last – allt för att säkerställa säkerheten. Sjöfartsverket har cirka 200 lotsar runt om i landet, samtliga med hög nautisk kompetens och mycket god lokalkännedom. Vi erbjuder även lotsning på internationellt vatten, så kallad öppensjölotsning.

ISBRYTNING. Sjöfarten ska fungera oavsett årstid. Vi har egna isbrytare och vid behov hyr vi in externa resurser. Dessutom bedriver vi samarbeten såväl med Finland som internationellt för att säkerställa ett effektivt utnyttjande av tillgängliga resurser. Islägesinformationen distribueras till alla berörda via Sjö- och flygräddningscentralen.

SJÖTRAFIKINFORMATION. Våra VTS-centraller (Vessel Traffic Service) övervakar och kommunicerar med fartyg som färdas genom trafiktäta områden. I kombination med andra hjälpmedel, som till exempel referenspositioneringssystemet DGPS, kustradiosystemet, radar och fartygens AIS-system (automatiskt identifieringssystem) bidrar VTS-centralerna till säker och effektiv trafik till och från hamnarna.

AIS-ABONNEMANG. Sjöfartsverket ger möjlighet att abonnera på skräddarsydd AIS-information från våra basstationer. De främsta målgrupperna är rederier, skeppsmäklare och andra som har nytta av att följa fartygens rörelser och positioner i realtid via internet.

FARTYGSRAPPORTERING. Vi ansvarar för den svenska delen av det europeiska fartygsrapporteringssystemet Safe Sea Net Sweden. Systemet är öppet dygnet runt för att befälhavare och mäklare ska kunna rapportera obligatoriska uppgifter på ett enkelt sätt.

SJÖ- OCH FLYGRÄDDNING. Vi ansvarar för att söka och rädda nödställda, samt lokalisera saknade flygfarkoster inom svenskt territorium samt Vätern, Vättern och Mälaren. Insatserna leds av våra räddningsledare på Sjö- och flygräddningscentralen, JRCC, i Göteborg och utförs i samverkan med Sjöräddningssällskapet, Polisen, Kustbevakningen och Sjöfartsverkets egna räddningshelikoptrar och båtar. Räddningshelikoptrarna är en unik tillgång som är till nytta för hela samhället.

SJÖGEOGRAFISK INFORMATION. Vi mäter djupen i våra farleder och lägesbestämmer objekt som är av betydelse för navigering. Uppgifterna lagras i databaser och ligger till grund för både papperssjökort och elektroniska sjökort. Information om ändringar av sjökort distribueras ut snabbt via Ufs, underrättelser för sjöfarande.

SJÖMANSERVICE. Vi arbetar för att ge sjömän ett meningsfullt och attraktivt fritids- och kulturliv i land. Fältverksamhet i hamnarna, motion, tillgång till media och sjömansbibliotek tillhör aktiviteterna.

MARITIMA TJÄNSTER SOM SKAPAR VÄRDE BÅDE PÅ LAND OCH TILL SJÖSS.

Sjöfartsverkets maritima tjänster och produkter utvecklas hela tiden. Du kan dra nytta av dem var för sig eller i form av kundanpassade helhetslösningar. Du kan också anlita oss som konsult i många olika frågor.

Sjökortsdata till teknikföretag.

I Sjöfartsverkets sjökortsdatabas finns så gott som alla svenska sjökort lagrade. Informationen är indelad i fem skalområden med olika informationsdjup. För företag som utvecklar och marknadsför GPS-baserade navigationssystem är vår databas en garant för högsta kvalitet och nytta för slutkunden.

Sjöfartstjänster för kommunala hamnar.

Där hamnområdet börjar tar Sjöfartsverkets ansvar slut. Men eftersom vi har kompetensen och tjänsterna som behövs för drift och underhåll av farleder är det många kommuner och hamnbölag som nyttjar våra tjänster för sina vatten. Det kan handla om serviceavtal för prickar och bojar, konsulttjänster för farledsdesign eller lösningar som att exempelvis etablera ViVa-stationer innanför hamnområdesgränserna. Det kanske mest betydelsefulla området i sammanhanget är den specialistkompetens vi erbjuder i syfte att öka kapaciteten och säkerheten i farlederna till och från hamnarna. Här handlar det om större farledsprojekt som involverar många parter och som har stor betydelse för hamnens framtida konkurrenskraft.

Effektivare transportsystem.

Många varuägare, till exempel inom råvaruindustrin, har egna anläggningar för lastning, lossning och mellanlagring av sina produkter. När sådana anläggningar behöver moderniseras och anpassas till nya krav kan Sjöfartsverket tillhandahålla konsulter, mättjänster och byggtekniska tjänster. Med helhetssyn och transportslagsövergripande kunskap, i kombination med stor erfarenhet av att driva utvecklings- och innovationsprojekt, bidrar vi till effektiva, hållbara och säkra transportsystem. Hela vägen från produktion till slutkund.

Plattformer för forskning.

Av förklarliga skäl är våra isbrytare ”lediga” en stor del av året. Då kan de med fördel nyttjas för forskningsprojekt. Vår mest avancerade forskningsplattform är den världskända isbrytaren Oden, som specialanpassats för krävande, internationella forskningsuppdrag i polarområdena. Även isbrytarna Atle och Frej är anpassade för specialuppdrag utanför den ordinarie verksamheten.

Undersökningar under ytan.

Sveriges farleder är uppmätta enligt internationell standard och all data finns i Sjöfartsverkets djupdatabas. Dessutom kan vi genomföra djupmätningar i andra områden och för andra syften än handelssjöfarten. Genom exakta visualiseringar av bottenpografien skapar vi tvärsnittsprofiler, djupkartor och 3D-modeller som exempelvis kan användas vid planering av ledningar, kartläggning av vrak eller projektering för vindkraftverk till havs eller i stora insjöar.

Skräddarsydda sjötransportlösningar.

Sjöfartsverkets rederi har en flotta som utöver de egna uppdragen erbjuder kapacitet till externa kunder. Här finns stora möjligheter att skapa kundanpassade lösningar för olika behov. Persontransporter till och från fartyg med lotsbåt är ett sådant exempel.

Mobila tjänster.

Smidiga mobila tjänster är framtiden och Sjöfartsverket är redan där. Du kan exempelvis rapportera olika slags uppgifter via SMS till vårt system Safe Sea Net Sweden, och med smartphone-appen ViVa kan du fjärravläsa realtidsdata gällande vind, vattenstånd, vattenströmmar och sikt från Sjöfartsverkets alla mätstationer. ViVa finns även tillgänglig på webben för vanliga webbläsare.

VI VILL ERBJUDA DIG ETT TRYGGT OCH TILLGÄNGLIGT BÅTLIV.

Sverige har en lång, varierande kust och svenskarna är ett av världens mest båtälskande folk. Att bidra till ett tryggt fritidsbåtliv för många människor är en del av Sjöfartsverkets uppdrag. Säkra farleder, bra navigationshjälpmedel samt sjö- och flygräddningen är våra viktigaste verktyg.

Koppla av i trygg och ren sjömiljö.

Som båtägare eller sjöturist är du "kund" till oss på Sjöfartsverket så till vida att du nyttjar farleder och alla anordningar samt utmärkningar som finns för säkerhet och navigation på vattnet. Förutom säkerheten i farlederna tar vi ansvar för miljön. Ett exempel är projektet "Ren botten" där Sjöfartsverket deltar tillsammans med rederierna i syfte att slå ett slag för miljövänligare bottenfärger.

Upptäck nya hemliga vikar.

Årligen sker cirka 1500 förändringar i svenska vatten. Det kan handla om nya grund, sjömätningar, nya bryggor och gästhamnar. Endast Sjöfartsverkets sjökort redovisar dessa förändringar, och dessutom levererar vi samma data till de flesta digitala system som finns på marknaden idag. Sjöfartsverkets båtsportkort är vår kanske mest välkända produkt för fritidsbåtägare. Kartbilden har samma skala och innehåll som de allmänna sjökorten men formatet är betydligt mer lätthanterligt. Båtsportkortet är vattentåliga och sitter i en ringbunden pärm som är smidig att använda och lätt att förvara i båten. Bra sjökort, korrekta sjökortsdata och välskötta farleder bidrar inte bara till säkerheten, de gör dessutom din fritid mer njutbar och avkopplande. Precis som det ska vara på sjön.

Vi brinner för att rädda liv.

"Search and Rescue", SAR, är den internationella beteckningen på vårt uppdrag. Vi är ständigt i beredskap, och ett stort ansvar vilar på Sjöfartsverkets räddningsledare. Oavsett årstid finns de tillgängliga på Sjö- och flygräddningscentralen i Göteborg för att ta emot larm och leda insatser för att söka och rädda nödställda. Tack och lov upplever vi sällan riktigt stora sjöolyckor i Sverige. Men kombinationen av semesterfirande, ett båtälskande folk och snabbgående motorbåtar gör att olyckstillbudet stiger kraftigt på sommaren. Det är då Sjö- och flygräddningscentralen har som mest att göra, och därför förstärker man sin bemanning vid den tiden på året. En extremt värdefull resurs i sammanhanget är Sjöfartsverkets räddningshelikoptrar. De bemannas med vår egen personal, är tillgängliga dygnet runt och utgår från fem baser runt om i landet. Sammantaget är våra räddningshelikoptrar en unik tillgång för att främja säkerheten på svenska vatten.

Sjösäkerhet är ett lagarbete.

Vår kust är lång och ofta svårtillgänglig. Därför kan motorhaverier, materialfel, plötsliga oväder eller grundstötningar snabbt förvandla en trygg färd till ett ovälkommet och livsfarligt äventyr. För att klara uppgiften måste vi vara många som är beredda att hjälpas åt när våra räddningsledare initierar, planerar och leder insatserna. Väl på plats kan flera organisationer vara representerade med personal, båtar och flyg: Sjöräddningssällskapet, Polisen, Kustbevakningen, Försvarmakten, kommunal räddningstjänst och givetvis Sjöfartsverkets egna räddningshelikoptrar, båtar och personal.

”

Mina bästa råd för ett tryggt båtliv:

1. En välskött båt är en av dina bästa livförsäkringar.
2. Varje sekund är viktig när vi söker efter dig. Använd flytväst.
3. Stirra inte blint på GPS:en. Titta ut!

Maria Boman, räddningsledare på Sjöfartsverket.

PARTNER FÖR TILLVÄXT, KONKURRENSKRAFT OCH INNOVATION.

Vilken är bästa vägen från A till B? Kan ny teknik ge nya affärer? Tar bättre djupdata din verksamhet till nya höjder? Sjöfartsverket är en affärs- och samhällsorienterad projektpartner som bidrar med nya perspektiv och insikter.

Sjön är svaret på många transportproblem.

Det finns en stor kapacitetsreserv på sjön som inte tas tillvara idag. Detta gäller både våra kuster och våra insjövattnensystem som nås via våra slussar i Trollhättan och Södertälje. Samtidigt förvärras flaskhalsarna på land när vägnät, stadstrafik och järnvägar inte orkar svälja det ständigt ökande trycket. I det här sammanhanget agerar Sjöfartsverket både expert, pådrivare och projektpartner med målet att utveckla sjövägarnas roll som ett hållbart alternativ till landtransport. Tillsammans med våra kunder, speditörer, transportbeställare och Trafikverket bedriver vi analysarbete och projekt i syfte att åstadkomma förändringar som gynnar både samhälle och näringsliv.

Sjöfartsverket som partner i hamnen.

Sjöfartsverket erbjuder flera olika tjänster och paketerade lösningar till Sveriges hamnar. Dessutom finns samarbeten där vi går ett steg längre, som till exempel i Göteborgs hamn där vi samlokaliserar vår VTS-central och lotsbeställning med hamnens Port Control. På så vis samlas alla som är involverade i ett fartygsanlöp, vilket i sin tur förenklar planeringen, förbättrar kontrollen och optimerar kapacitetsutnyttjandet vid kajerna. Det här innebär samordningsfördelar för alla inblandade, inte minst för alla privata aktörer som bedriver olika verksamheter i hamnen och är beroende av att få rätt information i rätt tid vid fartygsanlöp.

Nytänkande för konkurrenskraft.

I vår strävan att bidra till affärsnytta för kunderna söker vi nya former av partnerskap med industriföretagen i Sverige. Genom större förståelse för varuägarnas utmaningar kan vi utforma våra tjänster så att de skapar värde för företagen. Ett sådant exempel är isbrytarverksamheten, där vi lyssnat på industrins behov och gjort nödvändiga förändringar i servicen för att säkerställa tillgängligheten till sjövägarna vintertid.

Innovationsrace – ett spännande verktyg för utveckling.

På Sjöfartsverket använder vi gärna kreativa metoder för att få igång dialog och släppa loss idékraften. Ett sådant initiativ är ”innovationsrace”, där användarna av våra tjänster får möjlighet att bidra med synpunkter och idéer om hur Sjöfartsverkets service och produkter bör utformas i framtiden. För Trollhätte kanal har metoden använts med framgång, och idéerna som kommer från båtliv och allmänhet används som underlag för förbättringsarbetet

INNOVATION FÖR INTERNATIONELL SJÖSÄKERHET

Sjöfartsverket bedriver ett ständigt pågående arbete för sjösäkerhet på alla plan; lokalt, nationellt och internationellt. Bland annat är vi initiativtagare till internationella samarbetsprojekt som har som mål att bidra till effektivare, säkrare och bättre miljöanpassad sjöfart genom förbättrade rutiner för navigering och ruttplanering. Genom att optimera ruttplaneringen skapar man förutsättningar för bättre logistik, reducerad bränsleåtgång och mindre miljöpåverkan, samtidigt som säkerheten ökar i och med att det blir lättare att från land upptäcka om fartyg avviker från överenskomna rutter.

KUNSKAP SOM GÖR SKILLNAD FÖR SVERIGE, OCH FÖR VÄRLDEN.

Sverige och världen är beroende av sjövägarna till havs. Men det finns mycket kvar att göra i syfte att vidareutveckla säkerheten och minska miljöpåverkan. Här spelar Sjöfartsverket en viktig roll även internationellt.

Vi sätter Sverige på rätt kurs i sjöfartsfrågor.

Sjöfartsverket är statens expert i sjöfartsfrågor. Till rollen hör att delta i utredningar, behandla remisser, vara rådgivare och sakkunnig, genomföra kontinuerlig omvärldsanalys, sekundera experter till internationella organisationer och delta i såväl nationella som internationella samarbeten för utveckling av sjöfarten. Det gäller inte minst inom hållbarhetsområdet där vi har ett nära samarbete med Sida i utvecklingsfrågor.

Hållbara havs- och kustmiljöer är allas rättighet.

Sjöfart är den mest energieffektiva och kostnadseffektiva metoden att flytta varor och råvaror runt i världen. Därför är den också en viktig källa till arbete och inkomst för många utvecklingsländer. Sjöfartens miljöpåverkan och sjösäkerhet är två frågor som kräver internationella samarbeten i en globaliserad värld. Brister i säkerhetsrutiner eller fartygskonstruktion kan få förödande konsekvenser för sjöfolk, marint djur- och växtliv och de människor vars liv och levebröd är beroende av haven. I utvecklingsländer är fisk och andra vattenlevande djur och växter ofta den viktigaste protein- och vitaminkällan för de fattiga och av avgörande betydelse för barnens fysiska och mentala utveckling. Satsningar på hållbar utveckling av hav och kustområden är därför ett sätt att värna om de mänskliga rättigheterna även för de mest utsatta.

Vår roll i världen: Sjösäkerhet och miljö.

Sjöfartsverkets internationella utvecklingssamarbete, som vi driver i samarbete med Sida, syftar till att stärka sjösäkerheten och minska sjöfartens miljöpåverkan. Vi deltar aktivt i internationella utvecklingsarbeten inom sjöfarts- och havsmiljöfrågor och genomför programsamarbeten med svenska marina aktörer inom ramen för regeringens politik för global utveckling (PGU).

Tekniskt bistånd i fokus.

Fokus i vårt internationella hållbarhetsarbete handlar bland annat om att verka inom FN:s sjöfartsorganisation IMO och stödja Världssjöfartsuniversitetet (WMU) i Malmö. Genom de konventioner som har utvecklats i IMO har sjösäkerheten stärkts och sjöfartens miljöpåverkan reducerats. I utvecklingsländer saknas dock ofta infrastruktur och kapacitet för att genomföra de regleringar som länderna har åtagit sig. Detta är ett av flera områden där Sjöfartsverkets internationella utvecklingssamarbete kan göra skillnad. Vi ansvarar för arbetet i IMO:s tekniska kommitté som bland annat syftar till att hjälpa utvecklingsländerna med att bygga upp teknisk kapacitet. Sjöfartsverket deltar även i annat gränsöverskridande arbete av betydelse för den marina miljön.

Sjöfartsverket erbjuder effektiva sjövägar, moderna tjänster och maritimt partnerskap för tillväxt, konkurrenskraft och hållbar utveckling.

Sjön ger möjligheterna. Vi gör skillnaden.

GSF Tryck, Norrköping 2018

